

Pěstování dřevinné vegetace na zemědělských půdách

Ing. Václav Hurt, Ph.D.

Prof. Ing. Petr Kantor, CSc.

Přednáška byla uskutečněna v rámci předmětu Pěstování účelových lesů a projektu
INOBIO

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní pojmy:

- a. **Centrální matečnice** - účelové výsadby lesních dřevin založené z **uznaných o ověřených zdrojů** reprodukčního materiálu – k odběru části rostlin pro veget. množení a **zakládání provozních matečnic**
- b. **Provozní matečnice** - účelové výsadby lesních dřevin založené z reprod. materiálu z centrálních matečnic – slouží k odběru části rostlin pro **výsadby produkčních porostů**
- c. **Klon** – soubor geneticky identických jedinců, získaných množením **vegetativním způsobem**

Základní pojmy:

- d. **Produkční porost** - porost založený z ověřených zdrojů – **CÍL** – produkce biomasy pro energetické využití
- e. **Reproduční porost** – porost založený z ověřených druhů rostlin – **CÍL** – odběr části rostlin pro výsadby produkčních porostů
- Charakteristika matečnic (a, b) a průmyslových plantáží (produkčních porostů - d) uvedena v následující tabulce
- pro srovnání přiložena charakteristika lignikultury na lesní půdě:

Dřeviny pro energetické plantáže

- v ČR ověřené: **topoly, vrby**
- v ČR ověřované: **pajasan, jilmy**
- v ČR perspektivní: **růže** zejména trnité, olše, lípy, lísky, jeřáby.

Výběr stanoviště

- Plantáže RRD v ČR zatím nevznikají a ve větší míře nebudou vznikat na nejúrodnějších půdách.
- K dispozici budou spíše stanoviště klimaticky, půdně a ekonomicky méně vhodná - výběr dřevin nutné přizpůsobit daným podmínkám.
- Lokální stanovištní podmínky je potřeba co nejpřesněji popsat (např. půdní rozbory, klimatická data a zkušenosti s pěstováním jiných plodin)

Zakládání porostů RRD

Předsadební příprava

- Začít rok před výsadbou
- Omezení růstu plevelů a optimalizace fyzikálně-chemických vlastností půdy
- Doporučena mechanická likvidace plevelů v kombinaci s pěstováním přípravné plodiny rok před založením plantáže
- Orba – doporučuje se podzimní
- Orba na jaře – RIZIKO – přerušení půdní kapilarity a zásobení horní vrstvy 15-20 cm vodou (ve které by měly zakořeňovat řízky)

Zakládání porostů RRD

Výsadba

- Doporučený spon:
  - a) Produkční porost - jednořádky
1,5-3,0 x 0,3-0,5 m
  - b) Produkční porost - dvojřádky –
spon 0,75x0,75 m, vzdálenost
mezi dvojřádky se doporučuje
1,5-3,0 m
  - c) Matečnice – jednořádky ve
sponu 1,5-2,0 x 0,25-0,5 m

Zakládání porostů RRD

Opláštění - izolační a rozčleňovací pásy:

- Druhy přirozeně se vyskytující na území ČR (např. topoly černé, vrba košíkářská a lýkovcová)
- šířka min. 1 dvojřádku a mezery
- Funkce:
  1. začlenění porostů do krajiny
  2. bariéra proti šíření reprodukčních orgánů nepůvodních druhů nebo jiných nevhodných prvků do okolí
  3. ochrana proti škodám zvěří – vysazovány jsou „okusové dřeviny“

Údržba po výsadbě

Ochrana proti plevelům

- 1 i 2 roky po výsadbě - klíčová operace
- Kořenová konkurence - zpomalení růstu, nadzemní konkurence - zvýšení ztrát v mladých výsadbách
- V řádcích z počátku ručně (motykou)
- Meziřádky lze mechanizovaně

Hnojení

- Průmyslová hnojiva – jen na chudých stanovištích
- Nivní lokality a prameniště – nutné přesné dávkování – riziko znečištění vodních zdrojů
- V zahraničí se ověřuje použití čistírenských kalů

Sklizeň biomasy

- velmi krátké obmýetí – v našich podmínkách **3-6** let
- celková doba existence plantáže 15 -25 let
- Podle zkušenosti ze zahraničí se nedoporučuje sklízet v kratších obmýetích, neboť tím sníží celkový výnos za dobu existence plantáže (3-4 letý cyklus u je minimum)
- Výhoda - relativní volnost při rozhodování o roku sklizně.
- Pokud není daný rok poptávka, lze počkat se sklizní do roků dalších.

Sklizeň biomasy

- Nejvhodnější období - prosinec až březen, důvody:
  1. obsah vody v pletivech nejnižší
  2. Možnost využití volných pracovních sil a strojů.
  3. půda je zamrzlá a mechanizace nemá problémy s pohybem.
- Způsoby sklizně:
  1. Pořezání a snopkování
  2. Pořezání a štěpkování

Sklizeň biomasy

Požezání a štěpkování.

- většinou samojízdné, ale i tažené sklízecí stroje schopné okamžité výroby dřevní štěpky přímo na poli.
- Štěpka má vyšší vlhkost, ale je snadněji manipulovatelná a dopravovatelná.
- Pro spalování této štěpky jsou vhodná velká topeniště nad 1MW.

Rušení plantáže a návrat stanoviště původnímu využití

- Navracení stanoviště původnímu použití (orané pole, louka, pastvina) je důležitou otázkou z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu
- Po poslední sklizni jsou speciálními frézami odstraněny pařízky příp. část kořenového systému
- Zbytek kořenů je pak vyorán hlubokou orbou nebo rotavátorem.
- Zbytky kořenů - drenáž a provzduš. hlubších vrstev ornice

Děkuji za pozornost

